

Sammanfattning

E-delegationens uppdrag är att lämna förslag till en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Den strategi som delegationen föreslår redovisar hur myndigheterna kan öka sin produktivitet och effektivitet samt öka samhällets utvecklingsförmåga och innovationskraft genom e-förvaltning. Delegationen föreslår att dessa mål ska uppnås genom de åtgärder som beskrivs i strategin. Strategin kan i stora delar omedelbart börja genomföras eftersom delegationen genom sitt uppdrag har fått en central roll i utvecklingen av e-förvaltning fram till slutet av 2014. Strategin innehåller därför både ställningstaganden om hur delegationen avser att genomföra sitt uppdrag i övrigt och förslag som kräver beslut från regeringen.

Avsnitt 2: Introduktion

Svensk e-förvaltning har en relativt lång historia och är i dag bland de främsta i världen. Myndigheterna har dock fört fram krav på en tydligare styrning, finansiering och koordinering av e-förvaltningsprojekten samt ökade möjligheter för automatiserad samverkan och samverkan med tredje part. Det finns också indikationer om att det inte är tillräckligt många som använder de e-tjänster som myndigheterna producerar för att det ska vara möjligt att realisera förväntade besparingar. Det finns en spänning inbyggd i dagens finansieringsmodell för e-förvaltning som leder till att nytta för tredje part inte prioriteras i tillräckligt hög grad inom utvecklingsprojekt. Regeringen aviserade därför i budgetpropositionen för 2007 att styrningen skulle stärkas och utvecklingen snabbas på. En handlingsplan för e-förvaltning beslutades i januari 2008 och delegationen tillsattes i mars 2009.

Delegationen anser att handlingsplanens målsättning, *så enkelt som möjligt för så många som möjligt*, bör breddas till att innefatta

en målsättning som rör *samhällets samlade utvecklingsförmåga och innovationskraft*. Genom att fokusera på det omgivande samhällets behov kan mål som att reducera företagens administrativa börda och förenkla medborgarnas vardag uppnås. E-förvaltning bör alltså inte längre betraktas som en intern angelägenhet för myndigheterna utan något som har stor potentiell påverkan på hela samhället. Genom att skapa tydliga och standardiserade förutsättningar för e-tjänster kan samhällets aktörer dessutom bjudas in för att i samverkan med myndigheter utveckla e-tjänster som skapar ytterligare nytta för det omgivande samhället.

Strategin lägger grunden för en stegvis och efterfrågedriven utveckling av den svenska e-förvaltningen. Med en sådan bredare målsättning och högre ambitionsnivå leder strategin enligt delegationens uppfattning till den tredje generationens e-förvaltning.

Avsnitt 3: Flexibel e-förvaltning utifrån användarnas behov

För att säkerställa en behovsdriven e-förvaltning föreslår delegationen att regeringen ska ge Bolagsverket, Skatteverket, Lantmäteriet och Transportstyrelsen ett särskilt utvecklingsansvar för e-förvaltning. Ansvaret innebär att leda samverkan och utveckling inom följande intressent- och målgruppsområden: företag och företagande, privatpersoner, geografisk information och fastighetsinformation samt fordon och förare. Dessa s.k. utvecklingsansvariga myndigheter ska dessutom tillhandahålla bastjänster för informationsförsörjning. Delegationen kommer löpande att identifiera och till regeringen föreslå fler intressent- och målgruppsområden och prioritera mellan dem samt utvärdera lämpliga myndigheter som bör få ett relaterat utvecklingsansvar.

Delegationen kommer inom ramen för sitt uppdrag att koordinera denna utveckling. Dessutom kommer delegationen att sätta upp och driva elektroniska forum för behovsfångst och för erfarenhetsutbyte mellan verksamhetsutvecklare i den offentliga sektorn, näringsliv och medborgare. Delegationen ska också initiera en process för samverkan och överenskommelser med relevanta aktörer (bl.a. näringslivet samt Sveriges Kommuner och Landsting, SKL) för att åstadkomma en behovsdriven och flexibel e-förvaltning.

Att anpassa tjänster och information efter användarnas behov ställer krav på myndigheterna i fråga om e-inkludering.

Delegationen ska därför utveckla Vägledningen 24-timmarswebben. Denna ska anpassas till kraven i WCAG 2.0. Vidare ska Kammarkollegiet få i uppdrag att dels redovisa hur arbetet går med att ställa krav på användandet och tillgänglighet i upphandlingarna, dels delta i arbetet med framtagandet av den nya europeiska standarden för upphandling av tillgänglig informationsteknologi.

Avsnitt 4: Styrning och finansiering av en behovsdriven e-förvaltning

För att säkerställa styrning och finansiering av de olika aktiviteterna inom och mellan de olika intressent- och behovsområdena föreslår delegationen en styrmodell med extern finansiering från Vinnovas forsknings- och utvecklingsmedel. Finansieringsfrågor ska dessutom kunna lyftas av delegationen för avgörande av regeringen. Delegationen ska därför ta fram en kalkylmodell för att beräkna nytta av och kostnad för strategiska e-förvaltningsprojekt.

Delegationen föreslår att regeringen ska ge Bolagsverket, Lantmäteriet, Skatteverket och Tillväxtverket i uppdrag att i samråd med SKL ta fram mallar för överenskommelser i samverkansprojekt. De föreslagna utvecklingsansvariga myndigheterna ska få i uppdrag att årligen samordna strategiprocesser inom sina respektive intresse- och målgruppsområden. Detta uppdrag ska omfatta samordning, erfarenhetsutbyte och behovsidentifiering inom sektorn. Vid behov kan sådana myndigheter bidra till att samverkansöverenskommelser kommer till stånd mellan parter som har svårigheter att upprätta sådana.

Delegationen ska ta fram en vägledning för myndigheternas verksamhetsplanering för e-förvaltning och följa upp denna planering. När myndigheterna redovisar sina verksamhetsplaner och genomför arbete inom e-förvaltning, ska åtgärder och initiativ följa en indelning av tjänsterna i fyra grupper: infrastrukturella tjänster, bastjänster för informationsförsörjning, egenproducerade tjänster och gemensamt producerade tjänster. Kategoriseringen grundar sig på ansvarsförhållanden och behov av standardisering. Syftet är att underlätta samverkan och kommunikation mellan myndigheter och den kommunala sektorn.

Delegationen kommer att analysera medborgarnas behov ur ett helhetsperspektiv och verka för att de vägs in i verksamhetsplaneringen. Delegationen ska årligen koordinera en sektorsöver-

gripande strategiprocess. För att vidga delegationens perspektiv på arbetet kommer den att inrätta expertgrupper som ska bereda underlag och på annat sätt bistå delegationen i att utföra sitt uppdrag. Delegationen kommer genom sitt uppdrag att redovisa underlag och lämna förslag till regeringen så att den kan lösa eventuella frågor som hindrar utveckling av e-förvaltningen eller ett enskilt projekt.

Reglering i förordning ska öka tydligheten och höja ambitionen på e-förvaltningsområdet. Skatteverket genom en nämnd ska få rätt att meddela föreskrifter. Delegationen föreslår att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att göra en översyn av registerförfattningarna.

Avsnitt 5: Tekniska förutsättningar för en ny flexibel infrastruktur

Myndigheterna behöver en grundläggande infrastruktur där utgångspunkten är att samverkan ska ske mellan oberoende enheter. Delegationens förslag leder till att myndigheterna i hög grad själva ska kunna bestämma sina egna processer och arkitekturer samtidigt som den föreslagna standardiserade och meddelandebaserade lösningen anger tydliga ansvarsgränser för informationsutbyte. Förslagen ökar således även informationssäkerheten.

Delegationen föreslår att en nämnd inom Skatteverket ska få rätt att meddela föreskrifter i fråga om bl.a. standarder som ska vara gemensamma för elektroniskt informationsutbyte för myndigheter under regeringen och att Kammarkollegiet får i uppdrag att se till att ramavtal för standardiserad meddelandehantering finns.

Delegationen ska utveckla en vägledning för automatiserad samverkan och föreslår att den ska utgöra grund för en föreskrift. Vägledningen ska fastställa att olikheter i data, begrepp och semantik ska hanteras då de uppstår samt skapa förutsättningar för

att återanvända befintliga lösningar, att öppna standarder¹ är förstahandsval vid val av teknisk lösning samt att öppen programvara alltid ska övervägas vid val av lösning.

Avsnitt 6: Effektivare stödprocesser

Utvecklingen inom IT-området har numera skapat förutsättningar för att effektivisera stödprocesser genom att låta flera myndigheter med likartade behov tillsammans nyttja tjänster från gemensamma verksamhetsstöd. Det är främst inom mer transaktionsintensiva stödprocesser inom ekonomi- och personaladministration som samordning kan leda till stora fördelar

Delegationen föreslår att regeringen därför ska ge Skatteverket och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att i försöksverksamhet utveckla s.k. gemensamma administrativa verksamhetsstöd. Initialt ska verksamhetsstöden omfatta ekonomi- och personaladministration. På sikt bör även andra stödprocesser inkluderas. Dessutom ska regeringen ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att parallellt med försöksverksamheten på ett standardiserat sätt mäta kostnaderna för ekonomi- och personaladministrationen inom vissa myndigheter för bedömning av en framtida anslutning eller möjlighet att vara värdmyndighet.

Delegationen kommer att följa upp försöksverksamheten och Kammarkollegiets nuvarande stöd inom ekonomi- och personaladministration. Med hänsyn till uppföljningsresultaten kommer delegationen att överväga vilka ytterligare myndigheter som är lämpliga att tillhandahålla gemensamma administrativa verksamhetsstöd. Delegationen kommer dessutom att utreda när förutsättningar föreligger för att skyndsamt frikoppla ett gemensamt verksamhetsstöd från värdmyndigheten.

---

¹ Med en "öppen standard" avses en standard som uppfyller de kriterier som lagts fast i EU:s interoperabilitetsramverk EIF version 1.0, <<http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=19529>>. Detta innebär att en "öppen standard" definieras på följande sätt:

- "1. The standard is adopted and will be maintained by a not-for-profit organisation, and its ongoing development occurs on the basis of an open decision-making procedure available to all interested parties (consensus or majority decision etc.);
2. The standard has been published and the standard specification document is available either freely or at a nominal charge. It must be permissible to all to copy, distribute and use it for no fee or at a nominal fee;
3. Intellectual property – i.e. patents possibly present – of (parts of) the standard is irrevocably made available on a royalty-free basis;
4. There are no constraints on the re-use of the standard."

Delegationen föreslår också att regeringen ska ställa krav på att myndigheterna tar fram en strategi för sin försörjning av IT-tjänster, en s.k. sourcingstrategi. Kammarkollegiet ska säkerställa att planering och genomförande av ramavtalsupphandlingar görs så att dessa stimulerar myndigheternas strategier. Kammarkollegiet ska också utarbeta riktlinjer avseende kravställning och nyttokalkyl för externt köpta IT-tjänster, genomföra en systematisk uppföljning av avropad volym och andra uppföljningsparametrar i ramavtalen samt utveckla former för kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom området.

Avsnitt 7: E-legitimationer

Dagens lösning för e-legitimationer har varit relativt framgångsrik, men har vissa problem. Affärsmodellen har i vissa fall lett till att förlitande parter får höga kostnader. Brister finns i modellens flexibilitet och olika tekniska frågor har uppkommit. Användning av e-legitimation på publika datorer och datorer på arbetsplatser är svårt. Vidare utfärdas inte e-legitimationer för personer som inte stadigvarande vistas i landet och endast i begränsad omfattning till underåriga. Användarna har i bland svårt att använda tjänsterna. Det saknas möjligheter för bärare av tjänstekort att använda dagens lösningar i publika tjänster som tillhandahålls av myndigheter.

Delegationen föreslår därför att det inrättas en samordningsfunktion för e-legitimationer, elektroniska underskrifter och anknyttande tjänster. En självständigt beslutande nämnd inom Skatteverket, Nämnden för e-samordning, ska inrättas och dess verksamhet regleras i författning. Nämnden får rätt att meddela föreskrifter.

Nämnden tillhandahålla tjänster åt anslutna statliga och kommunala myndigheter mot ersättning, t.ex. legitimering, underskrift och stämpling m.m. Samtidigt ges stöd för motsvarande utveckling inom näringslivet. Lösningarna ska omfatta även den som är underårig eller saknar personnummer. Nämnden ska styra identitetsintygsgivarnas hantering så att t.ex. personnummer lämnas endast till de myndigheter och andra aktörer som ges rätt att få del av uppgiften.

Genom e-tjänstelegitimationer kan personnummer utmönstras ur de e-legitimationer som används i tjänsten. Förutsättningar ges också för företag och myndigheter att ansöka om elektroniska

legitimationshandlingar för sina anställda och uppdragstagare. E-tjänstelegitimationer utformas så att de kan användas inom hela den offentliga sektorn och näringslivet. De anpassas också för en federationslösning som på sikt ska kunna ge stöd även för juridisk behörighetskontroll.

Riksarkivet bör utveckla en strategi för bevarande med inriktning på elektroniskt underskrivna handlingar. Riksarkivet bör dessutom vidareutveckla sina föreskrifter på området och i samverkan med andra myndigheter ta fram en vägledning.